

Arkivnr: 2018/16828-2
Saksbehandlar: Kristine Angelsen

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Yrkesopplæringsnemnda		07.01.2019
Utval for opplæring og helse		05.02.2019

Høyring - endringar i opplæringslova. Opplæring i kvensk. Yrkesopplæringsnemnder

Samandrag

Kunnskapsdepartementet sendte 16. oktober 2018 forslag til endringar i opplæringslova på høyring. Høyringa har to hovuddelar, elevars rett til opplæring i kvensk i grunnskulen og oppnemning og samansetning av yrkesopplæringsnemndene. Første delen gjeld grunnskuleopplæring og er ikkje aktuelt for Hordaland fylkeskommune. Denne delen vert difor ikkje svara på i høyringsuttalen.

Økonomi: Innstillinga frå Hordaland fylkeskommune medfører ikkje endringar i økonomi utover ordinært budsjett.

Klima: Innstillinga har inga kjent effekt på klimaet.

Folkehelse: Innstillinga har inga kjent effekt på folkehelse.

Regional planstrategi: Innstillinga er i tråd med regional plan for kompetanse og arbeidskraft.

Forslag til innstilling

1. Hordaland fylkeskommune ønsker at fylkeskommunane sjølv skal kunne bestemme kor mange medlemmar yrkesopplæringsnemnda skal ha.
2. Hordaland fylkeskommune meiner at samansettinga av yrkesopplæringsnemndene skal spegle 3-partssamarbeidet, og at samansettinga av nemnda skal ta omsyn til dei regionale føresetnadene som gir nemnda best mogleg mandat til å ivareta sitt mandat.

Ingrid Kristine Holm Svendsen
kst. fylkesrådmann

Svein Leidulf Heggheim
fylkesdirektør opplæring

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Vedlegg

- 1 Høringsnotat endringer i opplæringsloven. Opplæring i kvensk, Yrkesopplæringsnemnder

Fylkesrådmannen, 14.12.2018

Bakgrunn for saka

Kunnskapsdepartementet har sendt på høyring forslag om endringar i opplæringslova. Det er peika ut 44 høyringsinstansar der fylkeskommunen er ein av desse.

Uttalefrist er sett til 12. januar 2019.

Høyringsnotatet gjeld forslag om:

1. Endring i opplæringslova § 2-7 om elevars rett til opplæring i kvensk i grunnskulen.
 - a. Høyring av forslag til endringar i opplæringslova § 2-7 *Finskopplæring for elevar med kvensk-finsk bakgrunn*. Departementet føreslår å presisere at elevar som har rett til opplæring i finsk også har rett til opplæring i kvensk dersom dei heller ønsker det.
2. Endring i opplæringslova § 12-3 om oppnemning og samansetning av yrkesopplæringsnemndene.
 - a. Høyring av forslag til endringar i opplæringslova § 12-3 *Yrkesopplæringsnemnder og yrkesutval*. Departementet føreslår å endre lova slik at alle organisasjonane som i dag er representert i det nasjonale Samarbeidsrådet for fag- og yrkesopplæring får ein rett til å vere representert i dei fylkeskommunale yrkesopplæringsnemndene.

Fylkesrådmannen svarar på punkt 2 om yrkesopplæringsnemnder som angår fylkeskommunen. Punkt 1 som omhandlar kvensk i grunnskulen angår ikkje fylkeskommunen.

Saksopplysningar

Yrkesopplæringsnemndene såg dagens lys ved innføring av Lov om fagopplæring i arbeidslivet i 1980. Lova slo fast at alle fylker skulle ha ei eiga yrkesopplæringsnemnd oppnemnd av fylkestinget. Funksjonstida til nemnda skulle vere den same som fylkestingets. Nemnda fekk på vegne av fylkeskommunen ansvaret for å gjennomføre det som var bestemt i lova. Nemnda fekk eige sekretariat med leiar. Sekretariatet vart kalla fagopplæringskontoret.

Partane i arbeidslivet var tidleg tillagt ei sentral rolle i nemnda. Partssamarbeidet i fagopplæringa er også forankra i internasjonale avtaler i mellom anna ILO-konvensjonen nr. 142. Denne vart ratifisert i Noreg i 1977 og slår fast at partane i arbeidslivet skal ha innverknad på fag- og yrkesopplæringa i Noreg. Etter lov om fagopplæring skulle nemnda ha sju (7) medlemmer der 2 skulle vere representantar frå arbeidstakersida og 2 frå arbeidsgjevarsida. Med det hadde partane i arbeidslivet fleirtal, eit prinsipp som gjeld framleis. I tillegg skulle det vere ein representant frå lærlingane og to medlemmer oppnemnd av fylkeskommunen.

Ordlyden i lova og innhaldet i paragrafane som omhandlar yrkesopplæringsnemnda sitt mandat og samansetning, har vore endra fleire gonger. Endringane som fekk størst følgjer for samansetting av mandatet, trådte i kraft 01.11.07, etter forslag frå Eilertsen-utvalet, nedsett av Kunnskapsdepartementet. Endringane vart gjort både i opplæringslova og forskrifta til denne. Endringane gjekk i hovudsak ut på å flytte forvaltningsoppgåver frå yrkesopplæringsnemnda til fylkeskommunen. Bakgrunnen for dette skiftet var at ein ønska å presisere det samla ansvaret som fylkeskommunane har, både for at retten til vidaregåande opplæring vert oppfylt og for det overordna kvalitetsarbeidet. Samtidig er ein klar på at yrkesopplæringsnemnda skal vere sentral når det gjeld heile det fireårige opplæringsløpet, ikkje berre bedriftsdelen, og at samarbeidet mellom partane i arbeidslivet og fylkeskommunen er sentralt. Utvalet kom fram til fire hovudområder der yrkesopplæringsnemnda skulle ha sitt virke. Dette finn vi i opplæringslova § 12-4; kvalitet, dimensjonering, rådgjeving/rettleiing og regionalt utviklingsarbeid.

Oppnemning og samansetning av yrkesopplæringsnemndene er etter gjeldande rett regulert i opplæringslova § 12-3. Det vert ikkje lagt nokon føringar med omsyn til talet på medlemmer i nemnda eller kva organisasjonar som skal vere representerte, utover at partane i arbeidslivet skal ha fleirtal i nemnda og at det skal vere minst ein representant for elevar, lærlingar og lære kandidatlar. Medlemmer med personlege varamedlemmer skal ha brei innsikt i heile fag- og yrkesopplæringa og i nærings- og sysselsetjingsspørsmål. Nemnda konstituerer seg sjølv. Kommuneloven § 14 nr. 1 gjeld ikkje for

oppnemning av medlemmer til yrkesopplæringsnemnda. Dette inneber at nemndsmedlemmer kan bu i eit anna fylke enn dei er oppnemnt i, og at to fylke kan samarbeide om ei yrkesopplæringsnemnd, noko som gjer at ein kan samarbeide i ein større region om mellom anna dimensjonering av utdanningstilbodet i vidaregåande opplæring.

Det er i dag variasjon i tal medlemmer i nemndene. Hordaland fylkeskommune har i dag ei nemnd som består av 9 medlemmer. Dette vart endra ved oppnemning av ny nemnd i 2015. Då vart nemnda utvida frå 7 medlemmer til 9 medlemmer. Arbeidstakar- og arbeidsgjevarsida er representerte med 3 medlemmer kvar. Dei folkevalde har 2 representantar, og ein representant frå lærlingane.

Opggåvene til yrkesopplæringsnemnda er hovudsakleg regulert i opplæringslova §§ 4-3, 12-3, 12-4. Ved lovendringa i 2017 har yrkesopplæringsnemnda i Hordaland delegert nokre av desse oppgåvene til fylkesrådmannen, som igjen har delegert det vidare til seksjon for fagopplæring. Dette gjeld mellom anna den faglege vurderinga ved godkjenning av lærebedrifter.

Det er endringar som gjeld samansetning av nemndene departementet i denne høyringa legg fram forslag om. Dei føreslår følgande tillegg til opplæringslova § 12-3, andre ledd om yrkesopplæringsnemnda (tillegg i kursiv):

«Nemnda skal ha medlemmer med personlege varamedlemmer som til saman skal ha brei innsikt i heile fag- og yrkesopplæringa og i nærings- og sysselsetjingsspørsmål. Det skal i alle høve nemnast opp medlemmer frå partane i arbeidslivet etter forslag frå arbeidstakarorganisasjonane og etter forslag frå arbeidsgivarorganisasjonane. *Alle organisasjonar som er representerte i organ for samarbeid om fag- og yrkesopplæringa jf. § 12-1, har rett til å vere representerte i nemnda.* Partane i arbeidslivet skal ha fleirtal i nemnda. Dessutan skal det nemnast opp minst éin representant for elevar, lærlingar, ~~eller~~ *lærekandidatar eller praksisbrevkandidater* etter forslag frå organisasjonar eller organ som representerer desse. Fylkeskommunen kan be lærarorganisasjonane om forslag til medlemmer i nemnda.»

Samarbeidsrådet for fag- og yrkesopplæring (SRY) er eit organ oppretta etter opplæringslova § 12-1 som skal hjelpe departementet med råd og initiativ for å fremje fag- og yrkesopplæringa. Departementet fastsett samansetning og oppgåver for organet.

Rådet har eit overordna ansvar og strategisk perspektiv, som bygger på relevant arbeidslivskompetanse. SRY skal vere eit forum for dialog mellom departementet, partane i arbeidslivet, elev- og lærarorganisasjonane og skuleeigar. I dag har rådet 14 medlemmar frå organisasjonane LO, NHO, Virke, Spekter, KS, YS, Utdanningsforbundet og Elevorganisasjonen. I tillegg er det medlemmer frå Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Kunnskapsdepartementet. Nærings- og fiskeridepartementet og Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høgere utdanning er observatørar til rådet.

Fylkesrådmannen sin vurdering

Fylkesrådmannen meiner Hordaland har ei yrkesopplæringsnemnd som dekker intensjonane med nemnda sett frå Hordaland sine føresetnader. Erfaringane med dagens samansetning er gode, og det er ingenting som tilseier at kvaliteten på arbeidet til yrkesopplæringsnemnda vil verte styrka dersom den blir ytterlegare utvida.

Fylkesrådmannen ser det heller ikkje som føremålstenleg at ein skal ha ein fast prinsipiell struktur der alle partane skal ha plass i nemnda. Regionalt er det ikkje gitt at alle partane i arbeidslivet har grunnlag, lærebedrifter og lærlingar i fylket, som gir dei føresetnad for å delta. Ved å bringe inn andre og fleire partar kan ein også risikere at fokuset vert endra. Ulike organisasjonar kan ha ulik motivasjon og ønsker for kva dei vil oppnå med ein plass i yrkesopplæringsnemnda. Dette kan føre til at hovudmåla kjem meir i skuggen av andre mål som dei ulike organisasjonane måtte ha.

Vidare er Samarbeidsrådet for fag- og yrkesopplæring sin rolle, slik fylkesrådmannen vurderer det, ein annan enn rolla til dei fylkesvise yrkesopplæringsnemndene. Yrkesopplæringsnemnda skal syte for å

kvalitetssikre fag- og yrkesopplæringa i det enkelte fylket og sørge for at regionalt arbeids- og næringsliv til ein kvar tid har tilgang til riktig kompetanse gjennom faglært arbeidskraft. Det er partane som sit nær det regionale arbeids- og næringsliv som kjenner dette behovet best.

Fylkesrådmannen er i utgangspunktet positiv til at det opnast for at praksisbrevkandidat kan verte oppnemnt på lik linje med elevar, lærlingar og lære kandidatlar. Fylkesrådmannen meiner likevel at same prinsipp må leggest til grunn som når ein vel andre partar/medlemmer; dei må ha nokon å representere.

Hordaland har i dag ein nemnd med 9 medlemmer. Ei endring vil føre til fleire medlemmer i yrkesopplæringsnemnda. Medlemmene mottar godtgjering per møte. Under føresetnad av at godtgjeringa ikkje vert endra, vil lovendringa gi noko auka kostnader for fylkeskommunane.